Omgevingsdienst NL

Omgevingsdienst NL
Horapark 4
6717 LZ Ede

communicatie@omgevingsdienst.nl
www.omgevingsdienst.nl

KvK: 567 621 78
IBAN: NL 74 BNGH 028 515 78 76
BTW: NL8522.93.641.801

Ministerie van IenW
T.a.v. mevrouw A.F.C. van Rijn
CC: mevrouw J. Elsinghorst

Datum: 22 april 2026
Onderwerp: reactie Staat van VTH

Contactpersoon: hwittenhorst@omgevingsdienst.nl

Geachte mevrouw Van Rijn,

Met veel belangstelling hebben wij kennisgenomen van de Staat van VTH. Alle 28 omgevingsdiensten hebben hun medewerking verleend aan het onderzoek. Wij waarderen dat de 'rodedradenrapportage', de samenvatting van het voor ons belangrijke instrument van de visitaties, een belangrijke informatiebron vormt voor de Staat van VTH. De uitkomsten van de Staat van VTH nemen wij ook weer mee als input voor de visitaties.

Wij willen benadrukken dat wij de brede insteek van de Staat van VTH, die in tegenstelling tot "Omgevingsdiensten in Beeld" betrekking heeft op alle stelselpartners, ondersteunen. We zien dat deze ambitie met de huidige Staat nog niet volledig gerealiseerd is maar begrijpen ook dat het een instrument in ontwikkeling is.

Omgevingsdienst NL ziet als vereniging van omgevingsdiensten voor zichzelf een rol weggelegd in het leveren van een bijdrage aan de versterking van het VTH-stelsel. Op onderdelen hebben wij hierin al belangrijke stappen gezet. Wij hechten eraan om samen met onze leden in gesprek te blijven over de gezamenlijke opvolging van de constateringen uit de Staat van VTH en samen met onze stelselpartners in gesprek te blijven over hoe wij gezamenlijk zorgen voor versterking van het stelsel.

In deze brief gaan wij graag inhoudelijk in op de voor ons belangrijkste thema's uit de Staat van VTH.

Actualisaties van vergunningen
De structurele actualisatie van vergunningen staat breed onder druk door gebrek aan budget. Daarnaast merken wij in de praktijk dat het moeizaam is om de vergunde situatie goed in beeld te krijgen doordat data niet goed op orde is en archieven van bevoegde gezagen soms niet goed ontsloten kunnen worden. Omgevingsdiensten werken de komende jaren aan de datakwaliteit en hebben daar ook de stelselpartners voor nodig om de ambities te kunnen realiseren. Zonder voldoende middelen, goede data blijft het actueel houden van vergunningen voor OD's een sluitpost terwijl het dat niet zou moeten zijn.

Modelmandaat
Zoals de Staat van de VTH signaleert verschilt de implementatie van het modelmandaat dat in het IBP-VTH is ontwikkeld sterk tussen regio's. Het beeld van de omgevingsdiensten is dat de onafhankelijkheid van OD's in de praktijk doorgaans goed is geborgd. Het gaat daarbij minder om de exacte tekst van het modelmandaat en meer om het waarborgen van een professionele,

onafhankelijke uitvoering. Transparantie is daarbij cruciaal: afwijkingen van OD-besluiten moeten worden gemeld aan raad of staten. Daarnaast is het belangrijk dat bevoegde gezagen consequent en transparant omgaan met inning en verbeuring van dwangsommen en met de opvolging van proces-verbalen, om de gezagspositie van OD's richting bedrijven te versterken. Ons beeld is dat op deze twee laatste aandachtspunten nog stappen te zetten zijn.

Indirecte lozingen
De Staat van VTH signaleert opnieuw dat indirecte lozers nog niet goed worden geregistreerd en dat de cijfers daardoor slechts schattingen zijn, terwijl ook onduidelijk blijft of Rijkswaterstaat overal wordt betrokken. De mate waarin de aanpak van indirecte lozingen op orde is, verschilt per regio. Het is aan ons als omgevingsdiensten om de opgave beter en scherper in beeld te brengen. Hiervoor is adequate financiering vanuit onze opdrachtgevers noodzakelijk, zodat wij de capaciteit op orde kunnen brengen om de opgave ook daadwerkelijk te realiseren. We vragen het Rijk om met ons in gesprek te gaan over de uitvoeringsknelpunten waarmee omgevingsdiensten te maken hebben en de werkdruk die dat met zich meebrengt.

Data en informatievoorziening
Omgevingsdiensten willen informatiegestuurd werken, maar onvoldoende datakwaliteit en het ontbreken van uniforme registraties belemmeren dit. Eerdere aanbevelingen voor standaardisatie zijn nog niet gerealiseerd en op stelselniveau wordt nog onvoldoende voortgang geboekt. De Staat van VTH benoemt dat partners in het stelsel vertrouwen hebben in de trekkersrol van Omgevingsdienst NL bij digitalisering en informatiemanagement. Omgevingsdiensten werken de komende jaren intensief aan de uniformering van data en informatievoorziening, wat essentieel is voor de uitvoering van VTH-taken en een gelijk speelveld. Onze ambitie blijft om samen met stelselpartners te blijven werken aan één samenhangend en toekomstbestendig VTH-stelsel.

Nieuwe wetgeving
Omgevingsdiensten benadrukken het belang dat signalen uit de uitvoering worden meegenomen bij nieuwe wetgeving. Omgevingsdienst NL brengt bij nieuwe wetgeving uitvoeringskennis in en signaleert mogelijke problemen die voor de uitvoering kunnen ontstaan.

Strafrecht
De samenwerking tussen bestuursrecht en strafrecht blijft een groot aandachtspunt: de Staat van VTH benoemt dat er nauwelijks vooruitgang is in informatie-uitwisseling en programmatische samenwerking. Hoewel enkele regio's positieve stappen laten zien waar omgevingsdiensten de regie nemen, blijven structurele verbeteringen uit. Onze vraag aan het Rijk is wat het gaat doen om deze stagnatie in de samenwerking daadwerkelijk te doorbreken.

Circulaire economie
De Staat van VTH benoemt dat het VTH-stelsel goed meebeweegt met de introductie van het thema circulaire economie, maar nog met beperkte wettelijke basis, onvoldoende financiële borging en gebrek aan specialistische kennis bij OD's kampt. Via het VTH-Kennisnetwerk werken omgevingsdiensten aan gezamenlijke kennisontwikkeling, innovatie en betere uitvoering.

Visitaties
De visitaties worden door partners in het VTH-stelsel gezien als een van de belangrijkste systeemveranderingen. Ze versterken en verbeteren structureel de kwaliteit van de VTH-uitvoering en dragen met concrete adviezen en verplichte verbeterplannen bij aan de robuustheid van omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten zijn trots op dit instrument en spannen zich in voor voortzetting en verdere doorontwikkeling ervan. In de Strategische Meerjarenagenda van

Omgevingsdienst NL worden visitaties benoemd als een essentieel middel voor permanente kwaliteitsverbetering van de omgevingsdiensten.

Tot slot: wij zijn blij met de waardering die uit het rapport spreekt over hoe Omgevingsdienst NL zich ontwikkelt. Zoals de Staat van VTH benoemt is de continuïteit van de organisatie een aandachtspunt. Hoe verminderen we de kwetsbaarheid en hoe voorkomen we dat de investeringen die we nu doen over enkele jaren weer worden afgebroken? We gaan hierover graag in gesprek met de staatssecretaris.

Met vriendelijke groet,

R.M. Vlaander

Voorzitter Omgevingsdienst NL